

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AŠO) XLVI (40)

Štev. (No.) 31

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

13. avgusta 1987

RUDOLF SMERSU

Slovenski politični prostor

— SLOVENSKA DRŽAVA

Že nekaj časa beremo v raznih časnikih in revijah članke o enotnem kulturnem prostoru, o slovenski kulturni sintezi, o slovenskem duhovnem parlamentu in pod. V „Celovškem zvonu“ (V-14) pišeta o tem enotnem kulturnem prostoru pisatelj Alojz Rebula in Boris Pahor pod pomenljivim naslovom „Enoten kulturni prostor ali enotna kulturna floskula“ (to je lepa, a prazna beseda).

Enoten kulturni prostor je gotovo lepa zamisel in vredna stremiljena domovinskih, zamejskih in zdmskih kulturnih delavcev. Toda, dokler je ta enoten kulturni prostor samo enosmeren t. j. svobodno širjenje kulture iz domovine po svetu, dočim pa je zelo omejen ali celo onemogočen dostop slovenske zamejske in zdmske literature v domovino, potem je ta enoten kulturni prostor res samo lepa, a prazna beseda, kakor to trdita omenjena pisatelja v „Celovškem zvonu“.

Čudno in nerazumljivo pa je, da se v publikacijah in govorih poudarja samo zahteva po enotnem kulturnem prostoru, a le prav malo jih je, ki bi se upali zahtevati jasno in odločno predvsem enoten slovenski politični prostor ali z drugo besedo — slovensko državo, v kateri bi bili združeni vsi Slovenci, ki živijo na strnjem slovenskem ozemlju. Če poudarjamo samo zahtevo po enotnem kulturnem prostoru, se zdi, da smo se kar sprijaznili z usodo, da je slovenski narod razčetrjen (na Primorsko, Koroško, Porabje in zdomstvo). Ali je mogoče, da ni v razumu in srcu vsakega Slovenca zapisana večja misel in večji cilj: skupen slovenski politični prostor — in ne samo kulturni — za vse Slovence na slovenskem ozemlju?

Vprašamo, ali nismo Slovenci nikdar izrazili zahteve po tem, da bi VSI živeli skupaj na svojem političnem prostoru? To je bilo izraženo, čeprav v nepopolni obliki, že leta 1848 z zahtevo po Zedinjeni Sloveniji. Dalje je to zahtevo po slovenskem političnem prostoru izrazila Slovenska ljudska stranka v svoji „Slovenski deklaraciji“ dne 31. decembra 1932, znani pod imenom

„Koroškeve punktacije“. Prvi člen omenjene deklaracije se glasi: „Slovenski narod je danes razdeljen in razkosan na štiri države: na Jugoslavijo, Italijo, Avstrijo in Madžarsko. Njegova osnovna zahteva je, da se zedini v eno samo politično enoto, ker se mu more le na ta način ohraniti obstoj in zagotoviti splošen napredek.“

To zahtevo po slovenskem političnem prostoru je ponovno poudaril program SLS, objavljen v New Yorku 23. aprila 1954. Drugi odstavek prvega člena se glasi: „Slovenski narod ima po naravnem pravu pravico do svoje države, da sam ureja svoje življenje, da vstopa v državne zveze ter sodeluje v družini svobodnih narodov. SLS stremi in dela na tem, da bi slovenski narod uveljavil to svojo pravico in se ves združil v slovenski državi.“ Poudarek je v besedah, da bi se ves združil in ne ostal razdeljen na razne države, kakor je danes.

Omeniti moramo tudi „Deklaracijo SLS ob 90-letnici obstoja stranke“, objavljeni decembra 1982, v kateri je ponovno postavljena zahteva po slovenski državi, v kateri naj se združijo vsi Slovenci.

Pod besedo „država“ je treba razumeti vedno suvereno državo, kakor to pojmuje evropsko državnoznanstvo (glej Pitamic, Država). Slovenci zahtevamo tako popolnoma samostojno in suvereno slovensko državo na vsem ozemlju, ki je naseljeno po Slovincih, in hočemo za doseg tega cija zastaviti vse svoje sile.

Morda se komu zdi ta program v teh razmerah nestvaren, utopičen. Toda ali se niso v daljni ali bližnji preteklosti usrešile mnoge upravičene zahteve narodov, ki so se zdele nerealne, katere pa so narodi izbojevali z vztrajnim prizadevanjem in potrpežljivim in modrim delom, ki je težil za doseg lastne države?

Težnja po našem enotnem kulturnem prostoru je potreben a nezadosten cilj. Le zahteva po skupnem političnem prostoru, to je po suvereni državi vseh Slovencev, je program, vreden samozavestnega naroda v srcu Evrope.

Vera v Nemčiji

Po poročilih Petra Schildra v časopisu Frankfurter Allgemeine Zeitung je Christa Meves, nekdanja prepričana evangeličanka, prestopila v katoliško vero. Po poklicu je otroška terapevtka, istočasno pa sodelavka tedenika „Reinischer Merkur“. Sprememba v njenem verskem prepričanju se je vršila tako počasi, da se je ni zavedala. V svojem vsakodnevem srečavanju z mladino in njenimi problemi je videla, kako je pri vzgoji važen dejavnik spoštovanje mater in kako kvarno je, če je v cerkvi njih videz zanemarjen. V katoliški cerkvi je Marija visoko čiščena kot božja Mati, kot priprošnjica in predvsem kot brezmadežna devica. Njen zgleđ je mladim, sodobnim dekletom nujno potreben. Kot vzgojiteljica je Christa Meves zaskrbljeno zasledovala prodiranje splošnih svoboščin v evangeličanski cerkvi. Po njenem mnenju je odprtost v le-tej prevelika. Katoliška Cerkev pa se je medtem odločno postavila proti splavu, homoseksualnosti in pornografiji. Po njenem spoznanju je evangeličanska Cerkev postala „trg različnih možnosti“, kjer se komunizem razvija enako, kakor pietizem (to je čustvena vernost) ali chartistično (to je angleško delavsko gibanje) prenavljanje.

Agencija DPA iz Strossburga po poročila, da so v preteklem tednu ob zasedanju evangeličanske Cerkve njeni predstojniki razpravljali, kako pridobiti vernike, ki so odpadli. V preteklem letu je namreč čez 200 Nemcev prestopilo v islamsko vero. Po poročilih je v Nemčiji že okrog 10.000 Nemcev, ki so pripadniki islama, v Franciji pa baje še več. Okrog 40.000 nemških žená je poročenih z inozemskimi muslimani in v zapadni Nemški zvezni republiki je praktično v vsakem mestu že mošeja. Mohamedanska vera je — po istih poročilih — prav za prav edina vera, ki pridobiva nove pripadnike, je pa tudi vera, ki zahteva od svojih vernikov brezpogojno pokorščino — po volji Ajatolaha Homeinija.

Tudi ljubljanska „Družina“ z zaskrbljenostjo poroča o upadanju vernikov v Nemčiji in to tako v katoliški, kakor v protestantski Cerkvi. Toži o nazadovanju krstov, birm in porok, pa tudi o slabem obisku nedeljske službe božje.

Zgoraj omenjena Christa Meves je 62 let stara in je napisala že 60 vzgojnih knjig in priročnikov, ki so izšli v čez tri milijonski nakladi.

P. D-ova.

MARKO KREMŽAR

Potreba po sovraštvu

Ob premišljanju Franceta Bučarja v junijski številki Celovškega Zvona 1987.

Razmišljanja, ki jih je strnil prof. Bučar pod skrivnostnim naslovom: „Ali ostati ujeta s svojo roko v steklenici?“, imajo za izhodišče razpravo Ivana Jana: „O resnični podobnosti škofa Rožmana“, ki je izhajala v začetku leta 1986 v ljubljanskem Delu.

Ker je Delo, kot pravi avtor, glasilo SZDL, je jasno, da je ponovno pisanje o škofu Rožmanu „politična odločitev“. „Politično vodstvo je menilo, da je kakršnakoli rehabilitacija Rožmana, neposredna ali po ovinkih, ogržanje sedanjega političnega sistema v Sloveniji... Če bi bilo to vodstvo, ki se vsekakor razume na umetnost realne politike, prepričano, da je s sodbo iz leta 1946 zadeva dokončno rešena in stavljena ad acta, se za stvar še zmenilo ne bi.“ (41) Vendar, nadaljuje Bučar, prav „najpomembnejši akter, tisti, ki je organiziral in vodil sodni proces, ni prepričan, da lahko vprašanje kot zastarelo in nepomembno porine v koš.“ (41)

In tu se znajde pisec (pa tudi bralec) pred vprašanjem: „Zakaj je politični režim tako nenavadno občutljiv prav za primer škofa Rožmana?“

Odgovor prične Bučar z razlago, da je „sedanji politični režim v Sloveniji prišel na oblast kot zmagovalac v državljanski vojni, ki se je odvijala hkrati in deloma v okviru narodno osvobodilne vojske proti tu-

jemu zavojevalcu. Svoje nasprotnike v državljanski vojni je okrivil, da so prav oni začeli državljansko vojsko, poleg tega pa, da so se pri tem oprli na pomoč tujih zavojevalcev...“ Na ta način ti ne bi „izgubili samo vojne, pač pa tudi moralno pravico, da bi kdajkoli govorili v imenu naroda, ki da so ga izdali.“ (42)

Da ne izgubimo avtorjeve miselne niti, se ne bomo ustavljali ob izrazu „zmagovalci v državljanski vojni“, kar je precej dvomljiva opredelitev za sedanje slovenske oblasti, temveč se ustavimo pred nadaljnjim vprašanjem glede pomena pojavnih „sodnih procesov“, proti tako imenovanim izdajalcem. Bučar pravi, da „sodni proces po končani vojni ni... Eno navaden sodni proces pač pravico močnejšega. Tu pa gre za sodni postopek, ki temelji na načelu objektivnega ugotavljanja resnice“ — torej povsem neodvisno od stališča zmagovalca do poraženca. Če bi torej sodišče ugotovilo nedolžnost obtožencev, pade celotna moralna zgradba, na kateri temelji zmagovalac svojo zmago.“

Državljsko vojno so končno priznali kot revolucijo. Ker pa „revolucije ni po legalni poti...“ pravi Bučar, „je toliko bolj potrebno moralno opravičilo: ljudje morajo videti, in dojeti smiselnost svojega

Komunizem je socializem?

Razen tolikih trikov, ki se jih poslužuje mednarodni komunizem za spretno in organizirano mimetiziranje svojih načrtov, najdemo že precej časa ne samo v tisku besedi socializem in komunizem kot nekako istovetni. Beseda socializem za komunizem se načrtno, namerno ali budalasto preliva po vsem velikem svetovnem tisku in dostikrat tudi po enopartijskem komunističnem sistemu dominiranih državah, v številni ZS SR.

Mislím, da imamo dovolj tragične prakse, da se ne smemo na noben način predajati takšni lahkovernosti, ki dovede dostikrat celo pri inteligenci, predvsem pa pri mladini, do mišljenja lažnega enačenja, na katerega bazi je potem lažja pot za preliv na ono stran, ki je povsem nasprotna našemu odločno protikomunističnemu nazoru. Ne smemo pozabiti, da je danes dokaj držav, kjer so na vladi socialisti in se tam o večstrankarstvu, svobodi tiska, združevanja, emigriranja itd. sploh ne razpravlja, ker je vse to samo po sebi umevno. Vzeti pa je treba v poštev, da ta sistem pri veliki večini temelji na blagostanju, kjer privatni in državni kapital realistično harmonizira na trenutno ugodnih pogojih. Če pa se ti poslabšajo, se pa tedaj socializem prevesi v **predvežo komunizma** s svojimi že dandanes stalnimi delitvami na vedno bolj radikalne odtenke odnosno kot doprinos koristnih budal, ki si predstavljajo ne samo možnost nego celo gotovost demokratizacije rdeče poplave. Ker pa seveda tega v praksi ne bodo mogli doseči, ostaneta tem koristnim budalom dve možnosti: prestop prej ali slej v komunistično partijo ali pa v milem primeru politična izolacija, za kar so nam klavner primer Koebek in njemu podobni ne samo v Jugoslaviji ampak povsod po svetu.

Nekaj teh socialističnih vlad je že marsikje vrglo čez plot svete aksiome, ker se pač navzlic dolgemu preizkuševanju v praksi niso mogli

skladati z Marxovimi horoskopi, in ker so videli, da je treba vsaj deloma staremu slepomišljenju obrniti hrbet. Imamo že dovolj teh primerov ne samo v Evropi, pa še na Kitajskem in še celo v ZSSR.

Bojim se pa, da je Gorbačovovo popuščanje le taktika, ker mož potrebuje še dokaj časa, da doseže ZDA v predvsem tehničnih področjih, kjer so Sovjeti še zadaj, in da izboljša mizerni standard. Verjetno so to nekake NEP-ovske poteze, morda pa ga bo stroga logika ekonomije prisilila k delnemu večjemu popuščanju. Bistvo komunizma pa je raztegniti svojo oblast globalno, to pomeni ves naš planet. Skoraj bi si upal trditi, če bo mogel ostati na oblasti, da je Gorbačov nevarnejši od Stalina, ker ga že sedaj marsikateri smatrajo skoro za demokrata. Mnogi komunisti, ki so po Hruščevih, Solženicinovih in še drugih nešteti odkritjih opustili svoj idol in utopijo, prehajajo zopet v stare tire, češ glejte, tudi komunizem je lahko demokratski, in s tem navideznim adutom predvsem privlačujejo mladino.

Med severnoameriškimi predstavniki je preveč takih, ki so jim najvažnejši stolčki in oblast ter enostransko ali napačno informirani volivci, kjer potem močna opozicija meče dobri mednarodno politični vladi stalno polena pod noge. Kdo je kriv poraza v Kubi, Koreji, Vietnamu? Ameriška vojska ali takoimenovano javno mnenje, perfektno organizirano po komunistih in so mu v glavnem politiki zaradi glasov zvesto sledili; trenutno se prilizujejo homoseksualcem itd. CAVEANT AMERICA ET MUNDUS!!!

Ne mešajmo pojme, vsaka beseda ima svoj smisel in pomen, socializem je danes še vedno nekaj drugega kot komunizem. Upam, da se bo naš tisk tega držal in ne nehoté pomagal desinformaciji in njenim posledicami!

Fabius

trpljenja, žrtev in tudi udarcev, ki so jih priznali drugim... Prepričani morajo biti, da so se borili za pravično stvar, sicer se tudi heroji spreminjajo v notranje razklane in pohojene osebnosti. Predvsem pa so šele s tem poraženci dokončno poraženi...“ Če pri nasprotnikih režima ni „moralnega temelja je dokončno opravljena sleherni misel na kakršnokoli spremembo...“ (42)

V tej perspektivi ima obsodba škofa Gregorija Rožmana pa tudi ostali procesi proti nasprotnikom režima prav poseben poudarek in ni čudno, da oblast ostro reagira „na sleherni pojav, ki bi kakorkoli meril na to, da se škof Rožman pokaže v drugi luči, kot ga je naslikala sodba.“ Vendar kaže prav reakcija režima, „da po njegovem mnenju ljudje obsodbe škofa Rožmana v precejšnjem številu ne sprejemajo. Vsekakor je ne sprejema Cerkev kot institucija s tem pa seveda tudi pretežna večina njenih članov. Še več, nihče, kdor se ima za vernega člana Cerkve, te obsodbe ne more sprejeti, če je ne sprejme tudi Cerkev sama. In ta je ne sprejema. In je ne more sprejeti.“ (42)

Če bi slovenska Cerkev sprejela obsodbo škofa Rožmana na osnovah, kakor so podane v sodbi, bi to pomenilo, da je na njenem vodstvenem mestu stal človek, ki jo je kot institucijo vodil v narodno izdajstvo. Obsojena je tudi institucija kot celota, ker ne gre samo za obsodbo njenega najvišjega predstavnika: cerkvena hierarhija mu je v njegovi politiki v celoti sledila. Prav ta Cerkev pa je bila v preteklosti eden glavnih opornikov slovenstva, v mnogih stvareh je v obrambi slovenstva daleč prednjačila pred vsemi drugimi. A! je mogoče sprejeti domnevo, da se je ta Cerkev čez noč spremenila v svoje popolno nasprotje? Logično to vsekakor ne bi bilo.“

„Če je slovenska Cerkev kot institucija izdajalska, pomeni, da je tudi moralno razgrajena... Biti izdajalec lastnega naroda, in to v njegovih najtežjih časih, — to pomeni, da je vsa njena zgradba in vsi njeni notranji odnosi v bistvu ena sama laž...“ (42) „Nihče, kdor je še kristjan, ne sme ostati v taki Cerkvi. In nasprotno, kdor je veren, kdor je kristjan, hkrati pa se čuti pripadnika te institucije, ne more sprejeti take obsodbe nad svojim škofom.“ (43) Po tej logični poti nas pripelje profesor Bučar do središčnega zadržanja (Nadaljevanje na 2. str.)

Mogoče ne veste, da...

— da je bil največji medvojni esperantist v Jugoslaviji koroški Slovenec dr. Jakob Stefančič, ki je devetdesetleten umrl leta 1947 v Beogradu...

MLADIKA, št. 4, 1987

— da argentinski Slovenci pripravljajo po zgledu dosedanjih slovenskih katoliških shodov, ki so bili v letih 1892, 1900, 1908, 1913 in 1923 v Ljubljani, svoj drugi — prvi je bil leta 1952 — slovenski katoliški shod v Argentini...

— da so slovenski verski časniki zaprosili škofe, naj bi jim izdali časniške izkaznice Slovenske pokrajine škofovske konference (SPŠK), potem ko so jim politični dejavniki odklonili sprejem v Društvo novinarjev Slovenije...

— da bo pri Založništvu tržaškega tiska izšel ponatis Dantejeve BOZANSKE KOMEDIJE v prevodu Andreja Capudra...

MLADIKA, št. 1, 1987

(Oprostite, ampak Mladiko št. 1 smo prejeli šele zdaj. Oj ta pošta...)

Eslovenija, un potosí tecnológico

Extracto del diario "El País" de Madrid, 8 de julio de 1987

En el bar del club de los escritores de la capital, Ljubljana, se lee una advertencia a la clientela: "En Dios confiamos, pero todos los demás pagan al contado." La propia autogestión yugoslava es un invento esloveno. Edvard Kardelj y Boris Kidrič lo pusieron en marcha en 1950, aunque hubo que esperar hasta 1974 para su definitivo asentamiento. Entonces empezaron a desaparecer todos los números rojos de la economía yugoslava: endeudamiento anual, déficit comercial, paro e inflación. Los eslovenos aseguran que la autogestión funciona en Eslovenia porque es una sociedad desarrollada y sería. En cambio, al sur de Yugoslavia, en Macedonia, se acaba de descubrir la existencia de 12 directores de empresa que son analfabetos.

Unos 200.000 trabajadores llegados de la Yugoslavia pobre mantienen en marcha el milagro esloveno. La mayoría lleva la vida trágica del emigrante, hacinamiento y repulsa por parte de un medio cuyo idioma no quiere o no puede aprender. Aunque en el año 1986 crecieron en to-

da Yugoslavia los salarios un 6%, lo que contribuyó a desatar la estampida inflacionaria, en Eslovenia subieron un 10%. Un conductor de autobuses gana en Ljubljana más que un catedrático en Belgrado. Tan seguras se sienten las autoridades eslovenas que piden la legalización de la huelga, hasta el momento sólo tolerada en la federación yugoslava.

Es una sociedad donde lo más importante es ser esloveno. Los comunistas y los no militantes han encontrado un diálogo, tirante a veces, pero envidiable para el resto del país.

En Eslovenia, los pacifistas han chocado con el Ejército por su defensa de los objetivos de conciencia. Bernard Nezmah, director de la revista Mladina (Juventud), editada por la juventud socialista, afirma que pensar a los objetivos nueve años de cárcel es "un atentado contra el sistema". Incluso un alto funcionario comunista reconoció a este diario que la reacción militar contra una decena de objetivos fue desmesurada.

MEDORGANIZACIJSKI SVET

V petek, 17. julija je bila 3. redna seja Medorganizacijskega sveta v letošnjem letu, na kateri so se obravnavale sledeče zadeve:

Najprej je predsednik Zedinjene Slovenije čestital predsedniku Slovenske pristave dr. Juliju Savelliju k njegovemu 75. rojstnemu dnevu, se mu zahvalil za vse njegovo dosedanje delo. Nato je prešel na dnevni red:

1) Predsednik Slovenske pristave dr. Savelli, je potem ko se je zahvalil za čestitke, podal pregled o delu na Pristavi.

2) V zvezi z nasvetom na sestanku odseka za Domo in druge organizacije slovenskega katoliškega shoda o sklicanju srečanja javnih delavcev se je razvila dolga debata in je bil končno sprejet sklep, da bi srečanje bilo na državnem prazniku, v ponedeljek, 12. oktobra.

3) Predsednik Zedinjene Slovenije L. Rezelj je sporočil, da je Rudi Bras sprejel upravo Slovenskega zgodovinskega muzeja in da se bo sedaj pričelo z zbiranjem zgodovinskih predmetov, kar bo objavljeno v našem tisku.

4) Nadalje je predsednik Zedinjene Slovenije sporočil, da se med nami na obisku s Primorskega Marjan Pertot, vodja tržaške slovenske knjižnice, profesor Tomaž Simčič, vo-

dja mešanega zbora v Trstu in profesor Marjan Kravos, vodja skavtov in sodelavec mladinske revije Mladika v Trstu. Potem je bil sprejet sklep, da se priredi 1. avgusta "Primorski večer" v Našem domu v San Justo.

5) Končno je predsednik Zedinjene Slovenije še sporočil, da "Dirección Nacional de Migraciones" pripravlja tudi letos, kakor vsako leto, v pričetku septembra praznovanje inigrantskega dneva. Podrobne informacije bomo še dobili.

PRVI KORAKI

ANEKDOTE IZSELJENCEV V ARGENTINI

28.

Koraki naslednje anekdote niso bili med prvimi, pač pa so iz srednje poti, a peljejo na nevarne steze.

Naslednji primer je zgovern: Andreju je štrelel iz zadnjega hlačenega žepa šop bankovcev. (Predstavljati si jih smemo lepo zlikane in velike vrednosti, kot je tu običajno.) Pa ga vidi gospa že kar zrelih let, sovaščanka, in ga opozori:

"Ti, Andrej, pazi, da ne boš denarja 'perdov'!"

perder — izgubiti

Potreba po sovražstvu

(Nad. s 1. str.)

ključka svoje, za vse verne in neverne Slovence, pomembne razprave.

Vprašanje je: kaj pomeni danes, po štirih desetletjih škofova obsodba? A že nas opozarja avtor, da to ni bila "obsodba samega škofa". "To je obsodba slovenske Cerkve. Kdor se solidarizira s Cerkvijo, ta se solidarizira z njenim izdajstvom. To je logika sodbe... Po tej logiki preostane resničnemu verniku in kristjanu, da se upre vsej cerkveni hierarhiji... pa tudi Vatikanu, ki te "slovenske Cerkve nikoli ni obsodil." "Sprejeti sodbo pomeni konec krščanstva v Sloveniji kot organizirane religije."

"Ali je mogoče, doumeti, da so cilji sodbe segali tako visoko?" se sprašuje avtor, a ugotavlja, da je med drugim "ustanavljanje duhovniških društev zunaj cerkvene hierarhije (npr. CMD) in njih relativno favoriziranje... vsaj posredno ciljalo v to smer. Vsekakor pa močno, (če ne skoraj množično) preganjanje cerkvene hierarhije, preprečevanje verskih obredov in izrazito anticerkvena politika neposredno po končani vojni." (43)

In kaj vse to? V naslednjih odstavkih razlaga avtor notranjo logiko delovanja partije v odnosu do katoliške Cerkve na Slovenskem.

"Politični režim, ki je prevzel oblast po izvršeni revoluciji, je deklarirano bojševiški, torej s tem tudi enostrankarski... (zato) ne more sprejeti nikakršne organizacije, ki ni pod njegovo neposredno kontrolo in ustanovljena z njegovim privoljenjem... Izjema je Cerkev, ki... pomeni za politični režim neposreden izziv... Gre... za izjemno velik in pomemben segment družbe, ki ga režim neposredno ne more nadzorovati, ker nima vpliva na njeno notranjo zgradbo, še zlasti pa ne na nje nauk." (43)

"Obstoj take Cerkve je, gledano... s stališča boljševiške stranke, v bistvu znak nepopolne dokončane revolucije... To drži še posebej, ker ima delovanje Cerkve tudi politične posledice." Cerkev je namreč nosilka moralnega nauka, ki je "kolikor ga njeni verniki sprejmejo, najbolj odločilen usmerjevalec njihove dejavnosti."

Cerkev je potemtakem tuje telo v družbi, ki jo obvlada partija. Z vzdrževanjem teze o "izdajstvu Cerkve", odrija režim to tuje telo "na družbeno obrobje", kjer ga hoče vsaj "nevtalizirati", če že ne "odstraniti".

"Moralna diskvalifikacija" Cerkve je po avtorjevem mnenju, "v tem pogledu najbolj primerno sredstvo. Zato je... sleherni poskus rehabilitacije škofa Rožmana v svojih posledicah isto, ko da bi trgali (režimu iz rok) enega najbolj močnih in pomembnih adutov proti nasprotniku, s katerim se v nobenem primeru ne more spraviti." (43)

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Dober teden potem, ko so bile že zaključene volitve v provinci San Juan, in znan ter objavljen izid, se številke premlevajo na levo in desno. Čeprav so ljudje na splošno že pozabili dogodek, pa opazovalci, in zlasti veljaki posameznih strank mečejo svoje vrstne luči in si razlagajo glasovanje, marsikateri s kako solzo v očeh. Stvar je res tragikomična. Radikali, ki so na volitvah leta 1983 bili tretji, in leta 1985 prvi, so zavrgli povezavo z blokisti, kjer bi bil guverner radikal, podguverner pa blokist. Sedaj so ostali brez enega in drugega. Peronisti, ki so še leta 1985 nastopili skupaj z MID (desarrollisti), so sedaj tudi zavrgli to povezavo; če seštejemo glasove obeh strank, vidimo, da bi sedaj prepričljivo zmagali, če bi nastopili skupno. Tudi ti točijo solze. Liberalci povezani v UCeDe so lepo napredovali. Dosegli so sicer le 4,4% glasov, a kar podvojili svojo prisotnost v tej provinci. Škoda le, da so se pred volitvami tako širokoustili, da je to napredovanje bolj podobno nazadovanju. Včasih je bolje tiho biti. Izredno je poparjena tudi levica: vse formacije in kratice skupno (ako izvzamemo PI, ki je nastopil povezan s peronisti) niso zbrale več kot 1,1% glasov. A med vsemi so le radikali najbolj zaskrbljeni: gubernacija so dosegli blokisti, župana v provincijski prestolnici so postavili peronisti, kaj slabe napovedi in slaba propaganda za 6. september, čeprav je predsednik Alfonsin omenil te volitve kot "vzoren uvod" za splošni volivni boj.

OJ LE NAZAJ, OJ LE NAZAJ

Tako pojemo barčici argentinskega gospodarstva; medtem ko plava po morju križev in težav. Pretekli teden je bil znova dolar središče pozornosti in ves svet se je sukal okoli njega, kot okrog kake "prima donna". In tudi tu je treba obrazložiti in popraviti nekotliko splošno mnenje, podobno tistemu izpred stoletij, ali se sonce vrti okoli zemlje ali obratno. Dolar ne raste, avstral je tisti, ki pada. Kajti, če trdimo obratno, se nehote vtihotapi vtis, do je nekdo drug kriv naše nesreče. Pa ni popolnoma tako.

Glede vrednosti dolarja (in nevednosti avstrala), pa ima vsak svoje mnenje in svojo razlago, odvisno pač na katerem mestu socialne lestvice stoji. Te dni smo celo lahko brali, da je vsega kriv delavski minister Alderete, ki da je zmešal štrene gospodarskemu ministru Sourroullu. Temu pravzaprav ni potrebno zmešati štrene, jih ima že sam dovolj zmešane. Potem so trdili ne-

kateri, da je dolarske afere kriva bodoča delavsko-sindikalna zakonodaja, ki je senat niti še ni potrdil, ker jo šele to sredo jemlje v roke. Itd. Itd.

Nekaj pa je jasno. Če je dolar te dni dosegel 2,8 avstrala, se ni čuditi, kajti istočasno, ko beremo o padcu avstrala, beremo tudi o načrtih za uvoz petroleja v višini 500 milijonov dolarjev. To v državi, ki ima dosti petrolejskih ležišč. Beremo o dejstvu, da država ne ve kaj s tako številnimi državnimi podjetji; da gre 400 milijonov dolarjev letno za kritje deficita železnic, da pa bilo treba tem železnicam kupiti naknadnih 700 lokomotiv, poleg drugih potrebnih elementov za modernizacijo, kar bi državo stalo novih 1500 milijonov dolarjev.

Avstral pravzaprav mora padati v državi, kjer je špekulacija bolj važna in koristonosna kot pa proizvodnja, kjer nenehno zapirajo tovarne, ker se ne obnesejo, in kjer je inflacija meseca julija dosegla 10,1% in je prvič znova dosegla dvomestno število odkar je v veljavi plan Avstral. Ne verjamemo, da bi vsemu temu bil kriv peronistični delavski minister.

Ko že govorimo o povišicah, še nekaj številčev za bolj popoln pregled. Ko se je razvedela inflacija za mesec julij, je bilo tudi objavljeno, da je v prvih šestih mesecih letošnjega leta druginja narastla za 58,7%, medtem ko je inflacija zadnjih dvanajst mesecev znesla tromestno število 116,16%. Se še kdo čudi nenehnemu padanju avstrala?

Še en dodatek k temu prikazu križev in težav. V zadnjem tednu smo mogli zaslediti kar sedem večjih socialnih konfliktov, stavk in podobnih podvigov in sicer na železnicah, podzemskih železnicah, bolnišnicah, med univerzitetnimi profesorji, delavci državne plinske družbe, Aerolíneas in med sodnijskimi uslužbenci. Vse te iz državnega področja. Kako more napredovati država v takem položaju?

POZAR IN GAŠENJE

Taka je scena, in v tem območju se sedaj odvijata volilna kampanja. Vsak dan lahko zasledimo kako lepo in blagovnečeno obljubo. Še bolj pa lahko zasledimo polemike, ki dan za dnem po njihovo naša ušesa in oči. Medsebojne debate, ali bolje povedano medsebojni spopadi so vsakdanji kruh te volivne kampanje.

Izhodiščna točka temu je "kaznilni glas", ki ga naj volivci oddajo 6. septembra. Vsa opozicija to propagira in vsak skuša to vodo napeljati na svoj mlin. S tem se seveda le

vedno bolj rdeči volivno ozračje. Ni jasnih predlogov, ni vladnih načrtov; le nenehno kritiziranje in medsebojno kreganje, ki nikomur ne koristi.

Drug zanimiv podatek te kampanje je uvedba festivalov, kjer lahko zastoj prisostvujete nastopu priljubljenih umetnikov. Morda ste celo povabljeni na "politični zajtrk" ali pa na "empanade" in vino, medtem ko lahko poslušate kandidata, kako vam obljublja boljšo bodočnost. Pravzaprav stvar ni nič kaj nova; je le moderna predstava starega in otožnega volivnega golaža, katerega generacija pisca teh vrstic sicer ni okusila, toda o katerem je bilo dovolj slišati, da bi ga kar tako pozabili. O tempora...

Medtem pa, ko se radikali sami čudijo kako da se je 10.000 ljudi odzvala enemu teh "goljažev", kjer je seveda zmanjkalo jedi za vse povabljene (in vina tudi), se je preteklega 7. avgusta zbrala okrog cerkve sv. Kajetana v Liniersu množica, ki so jo preračunali za 600.000 glav. Še ni jasno, ali to govori o globoki ljudski veri ali o globoki gospodarski krizi (sv. Kajetan je med nami priprošnjik za delo in kruh), ali obeh istočasno.

Dva dni prej je vodstvo argentinske škofovske konference objavilo pastirsko pismo, v katerem ostro kritizira socialni, moralni in kulturni položaj. Govori se tam o krizi družine, o neke vrste modernizaciji, ki predstavlja le izneverjenje lastnim kulturnim koreninam, o nravnem propadanju in upadanju javne morale, itd.

Cerkvena izjava je splošni komentar škofov o sedanjem položaju argentinske družbe. Ne meče krivde na nikogar temveč le opozarja, svari in roti. Seveda bila je objavljena en mesec pred volitvami in vlada se je čutila prizadeto. Pa smo znova doživeli isti pojav: namesto da bi premišljevali o resni besedi, in skušali najti pot, kako poravaati kar je zakrivilo, je najprej tekla polemika o priliki ali nepriliki, o tem ali je vlada kriva ali ni kriva itd. Nato pa je tekla polemika o polemiki, ali je umestno kritizirati ali ne, kdo sme in kdo ne sme polemizirati; vrstili so se odgovori na odgovore in v nekaj dneh je bilo znova vse pozabljeno.

In vendar je med pozivi škofov eden, ki bi ga morali imeti vedno pred očmi, kljub temu, da so vsi vredni premisleka. Ta govori o dolžnosti vseh, da "živimo in ohranjamo, ter novim rodovom posredujemo vrednote, ki so nekoč naredile velik naš narod", kajti, da se ne zgodijo, da se v bodočnosti zaradi tega "ker nismo znali biti zvesti svojemu izvoru, spremenimo v izčrpano ljudstvo, brez osebnosti in brez cilja". Tudi o tem bo treba presoditi, ko bomo 6. septembra v "temni sobici".

ker bi s tem preneha' obstajati. Cerkev ne more obstajati, ne da bi bila tudi družbeni dejavnik." (44)

Ta Bučarjeva trditev nikakor ni nova, a je izrednega pomena. Predstavlja izhodišče za družbeno delo katoličanov v prisotnosti sistema, ki jim to pravico krati do take mere, da mnogokrat sami pozabljajo najo. Gre za praktično uveljavljanje osnovnih krščanskih zapovedi in izročil, ki se kažejo v družbenem življenju v obliki vzajemnosti.

"V tem je tudi pojasnilo," nadaljuje avtor, "zakaj sleherni boljševiški režim tako trdno in dosledno vztraja pri svojem ateizmu... To stališče ni utemeljeno na kakem 'znanstvenem pogledu na svet, pač pa v celoti v političnem pragmatizmu." (44)

A s tem odnos med totalitarnim sistemom in katoliško Cerkvijo ni izčrpan. Bučar opozarja, da gre končno tudi "za politično taktiko" vladajoče stranke, ki "potrebuje tudi 'grešnega kozla', na katerega prevrača svoje morebitne neuspehe". Sama neuspehov ne more sprejemati, "ker pa so že tu, jih je treba nekemu naprtiti. To funkcijo naj prevzame, 'razredni sovražnik'. To je v sistemu... nujno potreben, je tako rekoč njegov sestavni del." Na tem mestu bi mogli dodati, da je razredni sovražnik več kot le "taktika vladajoče stranke". Ta stranka temelji na marksizmu, ki vidi v razrednem boju in torej v razrednem

sovražstvu bistveno gonilno silo družbenega razvoja. Dokler se sistem ne odpove marksizmu, potrebuje "sovražnika" ne le iz taktičnih temveč iz globokih idejnih razlogov.

Bučar nadaljuje, da je bil režim v "državljanski vojni in neposredno po njej... dosledno zvest" načelu, da se je treba nasprotnikov "odkrižati". To je storil tudi s "fizičnim uničenjem". Danes tega ne stori, čeprav ima vse razloge za to, ker bi sicer ostalo "to sistemsko funkcionalno mesto (razrednega sovražnika) nezasedeno." Več ko jasno je, po avtorjevem mnenju, da je za to vlogo režim določil slovensko Cerkev, ki more biti zato že v naprej obremenjena "z lastnostjo izdajstva."

Če bi se Cerkev te hipoteke iznebila, ne bi bila več "ustrezno kvalificirana za to sistemsko vlogo. Zato je treba... stalno izpostavljati stare grehe... ali bolje stare obtožbe, katere 'je partija uspeala naprtiti svojim nasprotnikom.'" (45)

V bistvu gre za isto metodo, katero je s pridom uporabljala že med državljansko vojno: najti je treba ustreznega sovražnika proti kateremu bo mogoče "mobilizirati" med narodom najaktivnejši del javnosti, ki ga je partija "sposobna... obvladovati." A ta metoda, ki se je obnesla v razmerah med revolucijo, po mnenju prof. Bučarja "ne more biti uspešna za preživetje družbe kot sistema."

(Konec prihodnjič)

NOVICE IZ SLOVENIJE

MARIBOR — Spomenik gen. Maistru, borcu za severno mejo po prvi svetovni vojni, bodo v mesecu septembru odkrili na zelenici na Leninovem trgu. Vlasta Tihec je naredila spomenik, neki zagrebški livar ga je pa odličil. Stroške, v višini 20 milijonov dinarjev, bo krila mariborska in še nekatere druge občine.

LJUBLJANA — V Moderni galeriji so odprli 17. mednarodni grafični biennale, na katerem 698 umetnikov iz 58 držav razstavlja 166 grafičnih del. Veliko častno nagrado je prejel Japonec.

LJUBLJANA — Sakralno glasbo Duka Ellingtona so izvajali v frančiškanski cerkvi. Cerkev je bila polna, zato so ozvočili tudi Prešernov trg in še Radio Ljubljana ga je prenašal. Dirigiral je skladatelj sin Mercer Ellington, zbor je vodila Ann Swain Clark in tudi bila vokalna solistka, od domačih pa so sodelovali Komorni zbor in Big Band RTV Ljubljana. Nastop je bil na višku v vseh ozirih in izzval zelo pohvalne kritike.

LJUBLJANA — Pokvarjenih lokomotiv je cela tretjina. Železničarji so prej imeli le kakih 10 do 15% lokomotiv v popravilu, a zdaj nimajo rezervnih delov, ker na bankah že skoro eno leto stojijo nalogi za nakup najnovejših rezervnih delov. K temu razlogu navajajo tudi, da so cene prevoznih preizkusov, zato zahtevajo, da naj bi jih podražili za povprečno 60 odstotkov.

ŠENTVID PRI STIČNI — Pevski zbori imajo tu vsako leto svoj pevski tabor. Na letošnjem se je zbralo 272 zborov s skupaj 7.549 pevcev. Zapeli so deset pesmi slovenskih skladateljev, ta svoj 18. pevski tabor pa so posvetili 50-letnici ustanovitvi Komunistične partije Slovenije.

LJUBLJANA — Tretjič v letu so se povisale pokojnine in sicer od prvega avgusta. Najnižja pokojnina za polno delovno dobo znaša 17.074 dinarjev, najvišja pa 602.254. S povisico bodo dobili tudi razliko za nazaj za vse mesece tekočega leta. Razlika med avgustom in julijsko pokojnino znaša 15 odstotkov.

RAZDRTO — Podaljšana avtocesta od Razdrtega do Vrtojbe bo imela štiri vozne pasove in vmesni ločilni pas in bo zelo podobna tisti, ki teče proti Fernetičem.

LJUBLJANA — Porodniško nadomestilo osebnega dohodka se bo viša-

lo istočasno kot mesečne plače, možno pa bo zahtevati tudi izplačilo razlike tistim, ki jim je porodniški dopust že potekel. Tako je odločilo slovensko ustavno sodišče in razveljavilo člen samoupravnega sporazuma, sprejetega lani.

LJUBLJANA — Povprečna majska plača je znašala 208.389 dinarjev, kar je za 3,3% manj kot realno laško mesečno povprečje. Največ so zaslužili zaposleni v financah (242.751 din), najmanj pa v turizmu (170.745 din). (en dolar — 659 din).

ŠENTJERNEJ — Slovenski okteti so se že štirinajstič srečali. To pot se jih je zbralo 37, ki so posamezno odpeli svoje točke, na koncu pa pod taktirko Igorja Švare skupaj zapeli nekaj klasičnih: Prelovčev Le enkrat še, Tominčev Vsi so prihajali, Hajdrihovo Jadransko morje in Pahorjevo Pa se sliš.

BORDEAUX, Francija — Na mednarodnem vinskem sejmu so se slovenski vinogradniki predstavili s šestnajstimi vzorci vin in dobili tri lepe nagrade: zlati kolajni so prisodili belemu pinotu 1976 in merlotu 1978, srebrno pa cabernetu-savignonu.

LJUBLJANA — Novi rektor ljubljanske univerze je dr. Polde Leskovar. Izvolili so tudi dva od treh prorektorjev: dr. Rastko Močnik in dr. Marko Zupan; tretjega kandidata, dr. Bogdana Kavčiča pa študentska delegacija kljub vsemu prigrvarjanju ni marala izvoliti. Zato bodo morali ves postopek „evidentiranja“ za tretjega prorektorja nanovo izpeljati.

LJUBLJANA — Dva tisoč biokemikov se je zbralo na 18. kongresu Zveze evropskih biokemijskih društev (FEBS). V šestih dneh so govorili o biotehnologiji, o najnovejših metodah, ki omogočajo računalniško obdelovanje in oblikovanje novih molekul v proteinski strukturi, o vodnih molekulah na površini encimske molekule in — seveda — aidsu (sida).

LJUBLJANA — Gospodarski stiki med slovenskimi podjetji in nekaterimi azijskimi državami so precej pogosti. Razne delegacije se večkrat ustavijo v Sloveniji in iščejo zvez. Tako sta kar iz dveh kitajskih provinc, Sichuan in Guanxi, kazali zanimanje za različne industrije, ki bi mogle uspešno začeti ali nadaljevati delo v njihovih krajih. Tudi Združeni arabski emirati so poslali svojega ministra za zunanje zadeve, da je proučeval možnost sodelovanja na gospodarskem polju.

mahnil, da je slovenska tiskana beseda prišla skoraj v vsako slovensko hišo. S prihodom partizanske vojske v Trst so že istega dne pričeli s tiskanjem v Trstu Partizanskega dnevnika, ki je doslej izhajal v ilegali v tajnih tiskarnah v gozdovih na Primorskem. Že po nekaj dneh se je Partizanski dnevnik preimenoval v Primorski dnevnik, ki še sedaj redno izhaja v Trstu in je glasilo levo usmerjenih Slovencev in izhaja pod odkriljem Slovenske kulturno gospodarske zveze. V tej zvezi so včlanjene slovenske kulturne, gospodarske in športne organizacije levo usmerjenih Slovencev. Katoliški del slovenskih organizacij iz Trsta in Gorice pa je vključen v Svetu slovenskih organizacij. V tej zvezi je vključena tudi naša Slovenska prosveta s svojimi članicami, v revijo Mladika, z knjižnico Dušana Černetca, s Slovenskim kulturnim klubom, z Društvom slovenskih izobražencev, z Zvezo slovenskih cerkvenih zborov itd.

Zavezniška vojaška uprava v Trstu pa je že istega leta in sicer 19. junija pričela izdajati dnevnik Glas zaveznikov, ki je izhajal do 1. marca leta 1947. V poplavi levo usmerjenih časopisov in revijalnega tiska (Gledališki list SNG, Mlada svoboda, Primorska delavska enotnost, Primorski pionir, Slovenski poročevalec, Soški tednik, Vestnik slovenske prosvete itd.), so počasi a vztrajno pričeli tudi katoliško usmerjeni Slovenci izdajati svoja glasila. Tako so slovenski duhovniki tiskali svoj časopis Duhovni preporod, slo-

not. Pripomniti pa moram, da sem sam v teku zadnjih let, odkar sem se bolj intenzivno posvetil knjižničarskem delu odkril še okoli 50 knjižnih enot, ki niso opisane v bibliografiji. Bodoča naloga naše knjižnice bo, da bo tudi ta material objavljal in tako izpopolnila slovensko medvojno bibliografijo.

Z nastopom 2. svetovne vojne se je slovensko primorsko ljudstvo uprlo nacifašističnemu okupatorju. V tem času je slovenska beseda v nekaterih krajih prišla bolj do veljave. Razne politične grupacije so izdajale knjige, brošure in periodični tisk. V tem obdobju naše preteklosti je ponovno zaživela slovenska pesem, v nekaterih krajih so odpirali slovenske šole in slovenska beseda je postala ponovno vsakdanja raba našega človeka.

Konec vojne pa ni prizanesel velikemu delu slovenskega naroda. Slovenija ni bila še zedinjena, Koroska je ostala v Avstriji, Goriška in Benečija v Italiji, Trst pa kot svobodno tržaško ozemlje. Veliko Slovencev je moralo zapustiti svojo domovino in si poiskati nov dom v oddaljenih deželah.

Že prve dni po končani drugi svetovni vojni se je slovenski tisk v Trstu in Gorici tako mogočno raz-

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebne novice

Krst: V Bariločah je bila krščena 26. julija Alenka Jerman, hčerka Marka in ge. prof. Marjanke roj. Kremžar. Botrovala sta Lučka Kremžar in prof. Tomaž Simčič. Krstil je Branko Jan C. M.

V župni cerkvi Santa Rita, Boulogne pa je bil krščen 1. avgusta Kristijan D. Lunder, sin Jožeta in ge. Kristine roj. Gredar. Botrovala sta gd. Danijela L. Javoršek in Karlo Selan. Krstitelj žpk. Albin Avguštin.

Srečnim staršem iskrene čestitke!

BUENOS AIRES

PRIMORSKI VEČER

Ob obisku gostov s Tržaškega, knjižničarja Marjana Pertota, prof. Tomaža Simčiča in prof. Marjana Kravosa smo Slovenci v Argentini skušali, da so dobili izčrpano sliko o našem življenju. Zato so gostje obiskali več Domov pa tudi privatnikov, imeli pogovore in predavanja.

Tudi naša osrednja organizacija Zedinjena Slovenija je skupaj z Medorganizacijskim svetom pripravila gostom dobrodošlico. Ta večer je bil 1. avgusta v Našem domu v San Justu, kamor je pohitel večje število naših rojakov in predstavnikov organizacij in Domov ter njih predsedniki.

UMRLI SO OD 20. do 25. junija 1987:

LJUBLJANA — Jože Bregar; Jožica Podraž; Alojzij Lazar, 95; Alojzij Volk; Alojz Remškar; Franc Cerar; Franc Zaletel; Anica Kodrič roj. Zgonc; Anica Tračnik; Nuša Miljevec roj. Bahun, 49; Stane Juvan; inž. Stane Demšar; Stanislava Pelcnak; Mimi Jaklič, 81; Feliks Smodej, 56; Ljubomir Stele; Avgust Vučko; Anton Pajzar, 85; Vanda Hribar roj. Malenšek, 70; Metod Bokal; Karel Palme.

RAZNI KRAJI — Emil Tominc in Jože Pozvek, Postojna; Janez Oven, 95 in Franc Groznik, 78, Šmartno pri Litiji; Karol Gorjanc (šepurno Korl), 88 in Darko Testen, Kranj; Stanko Klinar in inž. Herman Špička, Maribor; Mirko Trinkaus in Bojan Markeilj, Vrhnika; Štefka Rojec, Loški Potok; Anton Hrvatin, Piran; Fanika Točaj, Mozirje; Štefan Strašek, Slov. Bistrica Slavka Zidaric, Brestanica; Alojz Blažič, Dol. Ponikve; Zlata Kukuljan roj. Kozina, Kraljevica; Franc Hrastar, Šmihel, Ljudmila Klemenčič, Šentlovske; Matjaž Kovacic, Novo mesto; Vesna Del Fabbro, Tolmin; Franc Župevec, Zabukovje; Marija Južnič roj. Južnič, Fara; Lojze Ribič, Grosuplje; Jakob Marn, 93, Zagorje ob Savi; Konrad Baš, Sevnica; Janez Zibert, 83, Suha; Jože Škantar, Srednja vas v Bohinju; Valter Ulrych, 73, Celje; Franc Kern, Bitnje pri Kranju; Štefan Nemeč, Ločna; Milan Struna, Šentvid pri Stični; Vili Marovt, 78, Rečica ob Savinji; Franjo Maulher, Mežica.

venska mladina je izdajala Mlado setev, v Gorici pa so katoličani izdajali tednik Slovenski Primorec. Poleg teh časopisov je Zavezniška vojaška uprava izdajala Uradni list. V prvem letu svobode so izhajale v Trstu in v Gorici v glavnem knjige s tematiko Osvobodilne fronte. Leta 1946 so demokratični Slovenci dobili svojo prvo versko revijo in sicer Božji vrelci, ki je bila nekakšno nadaljevanje revije, ki je prej izhajala v Ljubljani. Slovenski duhovniki so leta 1946 pričeli izdajati otroški list Pastirček, ki še vedno redno izhaja. Pod uredništvom pisatelja Franceta Bevka, je Založništvo tržaškega tiska pričelo izdajati kulturno-leposlovno revijo Razgledi, ki je izhajala do leta 1955. V prvih povojnih letih je izšlo zelo veliko šolskih knjig, bodisi za osnovne šole, kakor tudi za srednje in višje šole. Gregorčičeva založba v Trstu je pričela izdajati Koledar OF, ki se je naknadno preimenoval v Koledar Gregorčičeve založbe, nato pa v Jadranski koledar, ki še vedno izhaja. Goriška Mohorjeva družba pa je pričela z izdajanjem svojega koledarja, ki še vedno izhaja. Poleg tega pa Mohorjeva družba izda vsako leto nekaj leposlovnih del. Nad vse važno pa je, da je pred leti pričela izdajati Slovenski primorski bibliografski leksikon, ki se počasi približuje svojemu zaključku. Leksikon zadnja leta urejuje prof. Martin Jevnikar. Slovenski duhovniki pa so v tej

goričevo Mladina, Marjan Pertot pa je predsedniku Lojzetu Rezljju daroval v zahvalo tudi zbirko umetniških reprodukcij iz Trsta.

Vsem trem gostom je nato L. Rezelj izročil v spomin na bivanje v Argentini lepe reliefe škofa Slomška, ki jih je izdelal iz keramike akad. kipar France Ahčin.

Sledila je prost pogovor ob pogrnjenih mizah, ko so gostje dobili priložnost, da so se pogovorili z različnimi prijatelji in drugimi Slovenci.

Ob prijaznem pomenku je hitro teklo čas, dokler se ni bilo treba posloviti. Vsi rojaki pa so bili veseli tega srečanja, ki nam je — po lanskem obisku Korošec — sedaj približal drugi del slovenske zemlje — Primorsko.

SREČANJE TRST-ARGENTINA

Mladi se mesečno zbiramo ob oltarni mizi v slovenski cerkvi Marije Pomagaj, da tako Bogu darujemo svoje življenje, upe in težave. Tokrat je mladinsko mašo daroval novi slovenski misijonar Jože Adamič CM. Med pridigo smo razmišljali o na prvi pogled tako skromni, lepi, pa tudi pomembni in globoki besedi kot je ljubezen, ki pomeni darovanje samega sebe Bogu in bližnjemu. Navduševal nas je, da ne ljubimo samo z besedami, ampak predvsem z dejanji. Da dosežemo pravo resnično ljubezen, so potrebne tri besede: prosim — hvala — oprosti.

Po resnično doživeti maši smo se zbrali v mali dvorani Slovenske hiše. Bilo nas je veliko mladih, ki smo si želeli srečanja z gostoma iz Trsta. Profesor Tomaž Simčič nam je na kratko opisal zgodovino Slovencev na Tržaškem. Čeprav so ideološko deljeni, se borijo za priznanje svojih slovenskih narodnostnih pravic. Zato vidijo potrebo po organizacijah; med drugimi imajo več takih, ki so namenjene mladini. Veliko je zanimanja za šport in za kulturno pa tudi versko rast. Iz tega smo spoznali, da imamo veliko skupnega. Z zanimanjem smo sledili, ko nam je profesor Marjan Kravos pripovedoval kaj čuti in kako živi tamkajšnja mladina pod vplivom svetovnega moralnega individualizma. Kljub temu ta zamejska mladina hoče ostati zvesta svojim koreninam ter gojiti, izboljšati in dati novi smisel vsemu, kar so prejeli od svojih prednikov. To nam daje novega zagona pri prizadevanju za ohranjanje svobodne Slovenije v svetu.

Ostale nam bodo v spominu besede: „Hvala, da sem se počutil z vami brat v Kristusu in pripadnik istega naroda...“

Alenka Zupanc

MARJAN PERTOT

Razvoj tiska na Primorskem

(Nadaljevanje)

Med najplodnejše pisatelje tedanjega časa štejemo Franceta Bevka. V obdobju med obema vojnama je izšlo v Italiji 60 samostojnih knjižnih izdaj Franceta Bevka. Med ostalimi naj omenimo Preglja, Faigla, Bednarika, Budala, Čermelja idr.

Veliko število knjig so pisatelji izdali pod psevdonimom, ker so se bali fašističnega maščevanja.

V tem obdobju je izšlo zelo veliko koledarjev in zbornikov. Kot smo že omenili Koledar Mohorjeve družbe in Koledar Goriške Maticice. Poleg teh pa so izhajali še sledeči: Goriška pratika, Hišni prijatelj, Jadranski Almanah, Ljudska pratika, zbornik Luč, Nova pratika, Svetovalec, Vedež, Žepni koledar, Edinost, itd.

Z vsakim letom so časi postajali vse hušji. Slovenski izobraženci in tudi preprosti ljudje so se pričeli zbirati na tajnih sestankih. Nastali so tako prvi ilegali časopisi in prve knjižne izdaje. Vse to je bilo razmnoženo na ciklostil ali pa celo tipkano v nekaj izvodih.

Navedemo nekaj takega tiska: Plamenica, Iskra, Malajada, Plava ovca, Štampiharski glas, Brinjevke, Domača kaplja, Gmajna.

V bibliografiji, v kateri je opis dobe, je popisanih 1035 knjižnih e-

dobi izdali veliko število številnih knjig in molitvenikov.

V političnem življenju Slovencev v Italiji je zelo važen mejnik leto 1947, ko je skupina demokratičnih zavednih Slovencev osnovala svoje politično glasilo DEMOKRACIJA. Prvi odgovorni urednik je bil Janko Simčič. Istega leta je pričel v Trstu izhajati TEDEN — list za življenje po veri. Odgovorni urednik je bil Andrej Gabrovšek. V Gorici pa je pričel z izhajanjem list SOČA — glasilo demokratične fronte Slovencev v Italiji.

Leto 1948 prinese razdor med levo usmerjene Slovence. Sovjetska zveza in Jugoslavija se skregata. To se občuti tudi pri nas v Italiji oziroma v Svobodnem tržaškem ozemlju. Večina Slovencev sledi Stalinu in v Trstu izide posebna številka časopisa DELO, ki z letom 1949 postane tednik in glasilo OF slovenskega naroda, od leta 1951 pa klasilo Komunistične partije STO. Časopis izhaja še vedno.

Leta 1948 izide prva knjiga najplodovitejšega tržaškega pisatelja Borihaha Pahorja Moj tržaški naslov. Knjiga izide pri Gregorčičevi založbi v Trstu.

2. februarja pa prične v Gorici izhajati tednik KATOLIŠKI GLAS. Časopis postane osrednje glasilo katoliških Slovencev v Italiji. Istega leta pa prične izhajati LITERARNE VAJE — list slovenskih dijakov.

Leto 1950 prinese beneškimi Slovincem prvo glasilo MATAJUR. List izhaja še sedaj pod naslovom NOVI MATAJUR. (Konec prihodnjic)

MALI OGLASI

SNEMANJE

Presnemanje kaset vseh vrst. Izbira otroških povestic in drugih kaset. Mirko Vasle — Pje. Allende 386 - Ramos Mejia - T. E. 657-8288.

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov. Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel. T. E. 664-1656.

ZA DOM

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - Andrej Marolt, Martinez de Hoz 110, San Miguel, T. E. 664-1656.

ADVOKATI

dr. Franc Knavs — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Peia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadst. E - Tel. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

ARHITEKTI

arh. Jure Vombegar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Av. Gaona 2776 - 1706 Haedo T. E. 659-1413.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Limiers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 424-021.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadst., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bmč. Mitre 97, 1704 Ramos Mejia - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 14. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bmč. Mitre 97, 1704 Ramos Mejia - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 14. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure. (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Urađuje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Urađuje ob četrtkih od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (g. Nandje Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 Tel. 651-1760 - Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9,30 do 11,30 (gdč. Julka Moder).

Profesor Marjan Kravos iz Trsta je podaril društvu Zedinjena Slovenija osem otroških kaset in tri knjige.

Prisrčno se mu zahvalimo za lepi dar in sporočamo, da vse to morete dobiti na posodo v knjižnici Zedinjene Slovenije vsak dan od 16. do 20. ure.

MAKEDONSKI NAROD NE OBSTAJA??

Po nedavnih poročilih švicarskega dnevnika Neue Zürcher Zeitung je sodišče v grškem mestu Joannina (Epir) odločilo, da „makedonski narod ne obstaja, kakor tudi ni makedonskega jezika.“ Makedonci naj bi vedno bili Grki in naj bi vedno govorili grščino. Po mnenju istega sodišča dokumenti socialistične republike Makedonije, ki je sestavni del Jugoslavije, niso pravno veljavni, čeprav so napisani v makedonščini.

Tako je sodišče razsodilo že decembra meseca preteklega leta, pred kratkim pa je isto sodišče to odločbo še potrdilo.

Grki še vedno smatrajo, da ni makedonskega naroda. Zato vodijo predvsem v zadnjih letih — znani politiki — med njimi neodemokrat Nikolaos Martis in socialist Stelios Paphemelis — zagrizen boj proti idejam slovanskih makedonskih iredentistov iz Skopja, ki naj bi s pretiranimi in neresničnimi argumenti dvomil o helenskem značaju grške Makedonije. Socialistična republika Makedonije pa vendarle resnično obstaja, česar tudi Atene, kljub svoji nacionalistični rahločutnosti, ne morejo zanikati. Ker pa imajo v Ankaro močno nesoglasje, hočejo na vsak način ostati v dobrih odnosih z Beogradom. Zato ima helensko sodno ministrstvo o vprašanju Makedonije živahno dopisovanje z jugoslovanskim ministrstvom za pravosodje.

P. D-ova.

SLOVENIJA V SVETU

ZDA

V Clevelandu je praznoval 70-letnico dr. Milan Pavlovčič, splošno poznan kot vodnik slovenske radijske oddaje „Pesmi in melodije iz naše lepe Slovenije“, preko katere posreduje slovensko besedo, novice iz Slovenije, poročila o društveni, narodni in kulturni dejavnosti med Slovenci v Clevelandu in drugod po svetu. Jubilat je tudi dolgoletni sodelavec in član igralskih skupin.

Na srnjakovem kosilu, ki ga je sponzorirala fara Marije Vnebovzete v Clevelandu in čigar dobiček je bil namenjen slovenskemu domu za ostarele, je prejel priznanje za njegove usluge temu zavetišču in za dolgoletno pastoralno delo, rev. Viktor Tomc, ki odhaja v pokoj. Namestnik škofa Edward Luca je imel že pogovor s farani, da mu podajo predloge in želje glede nastavitve novega župnika.

SVOBODNA SLOVENIJA SPOROČA,

da so na njeni kulturno družabni prireditvi v soboto, 8. avgusta, bile izžrebane:

za LETNO NAROČNINO ANKETE

št. 153, 620, 787, 1084, 1342;

za DOBITKE PRI SREČKAH

1. minikomponenta št. 526

2. foto aparat št. 308

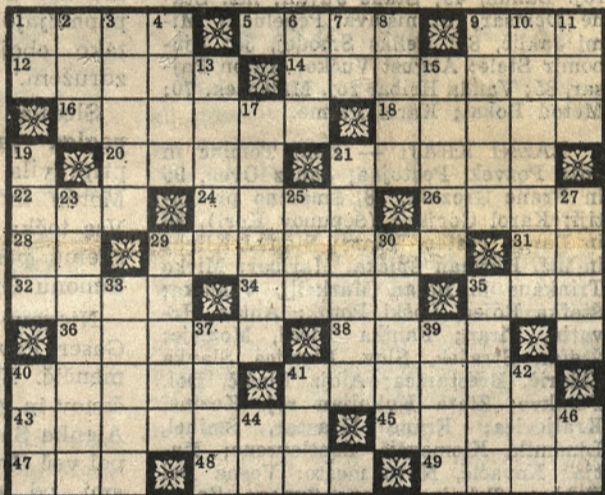
3. walkman št. 736

Dobitnike naprošamo, da dvignijo dobitke ali se javijo pri upravi Svobodne Slovenije.

KRIZANKA

Vodoravno: 1) Ljudski izraz za pokrovko. 5) Se nadejam. 9) Del kroga. 12) Panj, na katerem se seka. 14) Ljubizen, predvsem spolna. 16) Priprava za opravljanje določenega dela. 18) Jetnišnični paznik. 20) Ušesni okrask. 21) Okroglasta tvorba iz školjk, ki se rabi za nakit. 22) Puh. 24) Pretaka. 26) Domočina Anamitov. 28) Pri-povedna pesnitev. 29) Oskrbnik vinograda. 31) Kazalni zaimek. 32) Dru-gačne od prejšnjih. 34) Današnja Perzija. 35) Kratkotrajen veter. 36) Bežim. 38) Na ta način. 40) Števnik. 41) S silo. 43) Odpravilo, razveljavilo. 45) Pravoslavne svete podobe. 47) Medmet, ki izraža nagel prijem z u-sti. 48) V strugi tekoča voda. 49) Vnema, polet.

Navpično: 1) Ozki del polotoka. 2) Cela. 3) Do-

mišljavost. 4) Mohamedanski bog. 6) števnik. 7) Ploskovna mera. 8) Svo-jilni zaimek. 9) Lep. 10) Oštetil. 11) Prislav, ki izraža spodbudo. 13) Delati brazde. 15) Gradbeni mi-zar. 17) Nepodpisani pi-sec. 19) Zaključna beseda molitve. 21) Tepsti z bičem. 23) Lekarna. 25) Kožni tvor. 27) Verski o-bred. 29) Neskončen. 30) Letopis. 33) Obešam. 35) Pristajališče za ladje. 37) Narkotična tekočina. 39) Tropski grm, katerega li-sti vsebujejo kokain (množ.). 40) Vonj. 41) Sadna tekočina. 42) Mati Device Marije. 44) Se hrani. 46) števnik.

OBVESTILA

ČETRTEK, 13. avgusta:

Redni sestanek Zveze slov. mater in žena v Slovenski hiši ob 17. uri.

SOBOTA, 15. avgusta:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

18. pevsko-glasbeni večer SDO-SFZ, mladine Velikega Buenos Airesa v Slovenski hiši ob 20.30.

NEDELJA, 16. avgusta:

Romanje v Lourdes.

PONEDELJEK, 17. avgusta:

Srečanje mladine z novim misijonarjem Jožetom Adamičem ob 19. uri v Slovenski hiši.

SREDA, 19. avgusta:

Sestanek Lige žena-mati v San Martinu ob 18.30.

ČETRTEK, 20. avgusta:

Seja upravnega sveta Zedinjene Slovenije ob 20. uri v društvenih prostorih.

SOBOTA, 22. avgusta:

9. kulturni večer pri SKA; predava dr. A. Straus iz Švice ob 20. uri v gornji dvorani Slovenske hiše.

NEDELJA, 23. avgusta:

Mladinski dan v Carapachayu. Sestanek zaupnikov SLS ob 11. uri v Slovenski hiši.

SOBOTA, 29. avgusta:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

V Slovenski hiši ob 16. nadaljevanje filozofskega ciklusa pod vodstvom univ. prof. dr. Milana Komarja.

NEDELJA, 30. avgusta:

V Rožmanovem domu 17. obletnica sv. maša in kosilom.

SOBOTA, 5. septembra:

Dan Zveze slovenskih mater in žena ob 19. uri v Slovenski hiši. Po maši prigriček in žrebanje srečk.

NEDELJA, 6. septembra:

Spominska počastitev generala Leona Rupnika, upravnika dr. Lovra Hacinina in njihovih sodelavcev v Slovenski hiši.

SOBOTA, 12. septembra:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

RAZGLAS

Kar sem govoril proti mojemu bratu, to je neresnično.

Jože Črnak

Slovenska kulturna akcija

9. kulturni večer

dr. inž. Aleš Stravs

NAPREDEK IN SPREMEMBE

V soboto, 22. avgusta, ob 20. uri v mali dvorani Slovenske hiše.

NA PRISTAVI bodo spet

KOLINE

Fundador: MILOŠ STARE

REDACCION Y ADMINISTRACION:

RAMON L. FALCON 4158

1407 BUENOS AIRES

ARGENTINA

Teléfono: 6 9 - 9 5 0 3

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3924
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 20.446	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1987: Za Argentino \$ 65; pri pošiljanju po pošti \$ 75; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.
TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

PRISTAVA CASTELAR

PRED VOLITVAMI

V nedeljo, 16. avgusta
ob 10.30 (po maši)

Razgovor bo vodil urednik
g. TONE MIZERIT

Vabljeni tudi nečlani.

Odbor

MLAJŠO OSEBO,

ki je izučena v pripravljanju in rezanju krojev

in ima v tem oziru že izkušnje, išče konfekcijska delavnica v Bariločah. — Ponudbe na SNEG SRL, Güemes 822, 8400 SC de Bariloche.

Marko Kremžar

Slovenci pred ustavnimi spremembami

„Čudno in nedosledno bi bilo od dr. Bučarja,“ pravi na nekem mestu Ribičič, „če bi se tokrat odpovedal dolgoletni tradiciji dokazovanja, kako je sam obstoj ZK in njene avantgardnosti ovira za uveljavljanje napredka in demokracije. V zvezi z zasnovo ustavnih sprememb pravi, da socializem kot evangelij enakosti lahko obstoji le kot administrativni, ker bi sicer avtonomno delujoči ekonomski sistem privedel do ukinitve enopartijskega sistema.“ Bučarjevi tezi so se baje priključili še drugi udeleženci v razpravi DSP, češ da je „institucionaliziranje partije v ustavi pravi kuriozum, ki ga v demokraciji svetu ne pozna in ki proklamira ljudsko oblast, partiji pa daje pravico govoriti v imenu ljudstva... da je zasidranost partije v ustavi ključna ovira za delovanje sistema, da je ključna težava v spopletenosti med partijo in državo ter ideologijo in državo in celo, da želi ZKJ z ustavnimi spremembami urediti državo po svoji lastni podobi kot piramidno strukturno strukturo, v kateri bo imela oblast popolnoma v rokah.“

A vse te kritike Ribičiča ne presenečajo. Hitro pojasnji, da je partija, „zlasti po uvedbi samoupravljanja in preimenovanja v ZK postavila program samoupravne, socia-

listične in nestranske demokracije. Seveda je praksa pokazala in še dokazuje, da enopartijskega sistema ni mogoče enostavno ukiniti, nestranski sistem pa vzpostaviti čez noč, in da gre za dolgotrajen, boleč in neenakomeren proces preseganja enopartijskega sistema.“ Pri tem je zanimivo, kakšno važnost polaga predavatelj „preimenovanju“. Kar je bilo prej enostransko, je zdaj nestransko, kolektivizem je zdaj samouprava, kar je bila prej partija, je zdaj Zveza komunistov. Kakšne spremembe! Ni čudno, če si obeta Ribičič še „dolgotrajen in boleč“ proces.

Po tem ko še nekajkrat zavrne stališča dr. Franceta Bučarja, se predavatelj dotakne bistva svoje razlage. Kaj je državno predsedstvo prava za prav hotelo s svojim predlogom? „Predsedstvo... ne izhaja iz težnje zožiti pristojnosti, zmanjšati odgovornosti ali podrediti vlogo republike federaciji, pač pa izhaja iz slabosti, deformacij, enostranosti pri ureničenju ustavnega koncepta političnega sistema v celoti...“ pri čemer moramo priznati, „da je suverenost republik večja kot pa so njihova prizadevanja za uveljavljanje ustavnega načela oenotnega jugoslovanskega trgu...“

Potem ko je spomnil poslušalce na

(2) prednosti jugoslovanskega trga, pa prične naštevati Ribičič „cilje“, ki jih ima predsedstvo s svojim predlogom, a stori to s tako splošnimi izrazi in pojmi, da je težko razbrati, kaj hoče povedati. „Uveljavljanje ekonomske zakonitosti, krepitev odgovornosti za upravljanje z družbenimi sredstvi, spodbujanje osebnega dela, uporaba sredstev občanov v produktivne namene... krepitev vloge združenega dela...“, so težki razlogi za spremembo ustave. Zajec tiči verjetneje za naslednjim grmom, ki ga predavatelj oriše takole: „Gotovo pa bo potrebno v tem okviru razčistiti različne poglede in tolmachenja v zvezi z vprašanjem, ali in glede katerih točk velja širiti pristojnost federacije.“

Ribičič svari pri razpravljanju o ustavnih predlogih pred „samovoljnimi konstrukti, kot je npr. Bučarjeva ocena, da se za Predlogom predsedstva SFRJ zagotavlja JLA (Jugoslovanska ljudska armada; op. pisca) poseben status financiranja iz neposrednih virov, pri čemer naj bi krepitev JLA kot fizične sile podprla izobraževalna jedra kot njihova idejna podpora.“ Predavatelj seveda zatrdi, da te nevarnosti ni ter da je po „znani aferi s skupnimi jedri jasno, da Slovenija... samostojno ureja vsebino lastnega izobraževalnega sistema.“

Ob koncu Ribičič še enkrat poudari gospodarsko pomembnost ustavnih sprememb, ko omenja, da „delovni ljudje enotno zahtevajo večjo ekonomsko uspešnost delovanja po-

litičnega sistema. Takšna smer razmišljanja je tista, ki lahko prepriča, da bi se nadaljnje razprave o ustavnih spremembah izčrpavale predvsem... kako razmejiti... politično oblast med federacijo, republiko in pokrajini, namesto, da bi na podlagi uveljavljanja ekonomske zakonitosti in krepitev vloge združenega dela... prispevali k hitrejšemu izhodu iz ekonomske in družbene krize.“

Ribičičeva razlaga teži za tem, da bi prikazala ustavne spremembe kot edini izhod iz gospodarske krize; pri tem pa ne more zamegliti nevarnosti centralizacije, ki se skriva pod plaščem dozdevne gospodarske uspešnosti. Z izgovorom, da rešujejo gospodarsko krizo, bi bilo na ta način mogoče izvesti kakršnokoli politično reorganizacijo, na škodo tistih republik, ki razpolagajo z razmeroma večjimi sredstvi. Ustavna sprememba postane ključ, ki bi centralni vladi odprl ključavnice republiških blagajn. Da pa v prihodnosti ne bi bilo mogoče preveč odpora, pa je treba istočasno pričeti okrnjevati narodom njih kulturno samobitnost.

Vendar pustimo, naj razpravljanja Cirila Ribičiča dopolnijo diskutanti, zbrani v Cankarjevem domu.

Peter Jambreč

Politična atmosfera in usodni sklepi

Pravnik Peter Jambreč se ne spušta v debato o „vsebinski predlaganih sprememb ustave“, čeprav pravi, da se mu osebno zdi „bolj pre-

pričljiv, bolj konkretne in pred vsem bolj natančen Bučarjev prikaz teh sprememb,“ kakor Ribičičev odgovor. V mislih ima razpravo prof. dr. Franceta Bučarja, ki jo je pripravil ta v odkviru DSP februarja meseca in odgovor dr. Cirila Ribičiča, ki je bil istega dne, to je 16. marca, objavljen v Delu.

Jambreku se zdi važneje nekaj drugega. Poudari, da sta važna „postopek in politična atmosfera, v kateri sedaj sprejemamo dokaj usodne sklepe, oziroma jih bo Skupščina SR Slovenije čez dva dni.“ Tu nalletimo prvič na izraz „usodnost sklepev“, ki daje vsej debati nek poseben pomen.

Nato pa predavatelj utemeljuje na podlagi členov 399 in 400 Jugoslovanske ustave, da more skupščina dati soglasje le o tem, „da se začne postopek, ne pa o tem, kaj naj se spremeni in kako naj se spreminja“ ustava.

O tem, kako spremeniti ustavo, „je mogoče karkoli reči šele potem, ko je odprta javna razprava o vsebinskih vprašanjih. Ta pa... ni bila odprta, rok je prekratek... Ljudje niso bili pozvani, da se odločajo o alternativah, ki naj pomenijo kasnejše spremembe ustave.“ Po Jambrekovem mnenju lahko odloča skupščina SRS le o tem, „da se začne ali pa da se ne začne postopek, pa o ničemer drugem.“ Kot znano, je dva dni kasneje skupščina sprejela v nasprotju z gornjim mnenjem ne le začetek postopka marveč tudi okvirni predlog Predsedstva.